

På black market safari i Okavango

”Hvor alt dette vand bliver af er et mysterium”. Sådan sagde Aurel Schultz i 1897. Okavango er verdens største indlandsfloddelta og udgør et kæmpe sumpområde. Jakob (312) og Charlotte (313) satte sig for at udforske det berømte delta. Det skulle vise sig ikke at blive helt let, da de ikke som alle andre havde booket en luksus grupperejse hjemmefra. I stedet endte de på black market safari.

TEKST OG FOTO: JAKOB ØSTER

Turen til Maun

Omkring 1200 kilometer. Det mener vi sagtens vi kan nå på en dag i vores lille, lejede Fiat Palio. Vi har foldet kortet over det sydlige Afrika ud på jorden, foran vores telt i Etosha. Nu prøver vi med vores fingre at måle afstanden. De første 800-900 km er i det nordlige Namibia, hvor vejen på kortet ser god ud. De sidste nogle hundrede kilometer går gennem Caprivi striben og det nordlige Botswana. På de kanter aner vi ikke hvordan vejen er, og vi har hørt rygter om at æsler og kvæg dér skulle slås om pladsen med bilerne. Kække begiver vi os af sted.

Caprivi striben er en smal stribe land nær grænsen til Angola. Her ser vi masser af små traditionelle afrikanske landsbyer med runde, stråttækte lerhytter. Her er fattigt, men folk er meget smilende og vinker til os, når vi standser for at tage fotos. Børn og kvinder i farvestrålende kjoler bærer ekvilibristisk alverdens habengut på hovederne.

Selv om vi er stået umenneskelig tidligt op når vi selvfølgelig ikke frem før mørket sænker sig og vi opsluges af den afrikanske nat. Det sidste stykke er vi alene i mørket med æsler og kvæg. Kvæget holder sig pænt inde langs siden af vejen. Æslerne er mindre samarbejdsvillige, og de krydser flere gange vejen

frygtløst lige foran bilen. Med nød og næppe undgår vi kollisioner, og efter 14 timers kørsel ankommer vi udmattede til Maun, indgangsbyen for Okavango deltaet.

Floden der ender i en ørken

Okavango deltaet er et område, der geografisk omtrent er på størrelse med Danmark. Okavango-floden har modsat de fleste af verdens andre mægtige floder ikke udløb i havet. Den ender midt i Kalahari-ørkenen. Som en enorm oase forsyner deltaet et areal på 15.000 km² af Kalahari-ørkenen med vand. Vand der i den grad falder på et tørt sted. Resten af ørkenen er lige så tør som en kloak i Sahara.

Maun er den eneste egentlige by i området, og der hvor der er bedst muligheder for at arrangere ture ind i deltaet. Byen er ikke, som vi havde forestillet os, men en beskidt og kaotisk 'one street town' med en lidt lovløs stemning over sig. Vi går forbi et par butikker, en livlig busstation og et lille marked, hvor en betragtelig sort dame med en strutnumse så bred som en havebænk sælger appelsiner. Hun ligner en der er kommet til at dyrke for meget Ritter Sport. Folk er kulsorte og fattige. Botswana har en af verdens højeste koncentrationer af HIV, med op mod 35 % smittede i befolkningen. At livet kan

blive kort og hårdt her fornemmes på den rå stemning i gaden.

Vi forstår det ikke. Stort set alle turister, der besøger det fantastiske delta, kommer igennem Maun, og da Okavango er et af de steder i Afrika, hvor priserne for safari efter europæiske forhold er pebrede og efter afrikanske forhold eksorbitante, havde vi forventet en velfungerende, rig lille by spækket med turoperatører og rige lokale. Men bortset fra et par turist-camps og hoteller samt nogle enkelte rejsebureauer ude ved byens lille lufthavn virker her på en gang dødt, fattigt og anarkistisk.

Elendig organisation og ublu priser

Vi går i gang med at organisere vores safari ind i deltaet, men det går hurtigt op for os, at det ikke er så let som vi havde håbet på. - Hvor skal vi tage hen i det kæmpe område? - Skal vi flyve, sejle eller køre? - Hvor er der flest dyr? - Skal vi selv arrangere turen? - Hvad med udstyr? Spørgsmålene er mange, og muligheden for lokal rådgivning er overraskende begrænsede i betragtning af, hvor højt prislejet er.

Først skal vi beslutte os for hvor i deltaet, vi skal tage til. Man kan tage på mokoro-tur, hvor man sejler i en udhulet træstamme i det enorme sump-

område og camperer på de landfaste områder i deltaet. Rygtet vil dog vide, at man når man er på mokoro-tur stort set ikke ser vilde dyr. Da vi synes en safari uden dyr lyder cirka lige så sjov som en bager uden brød dropper vi hurtigt den idé. Vi overvejer så at flyve til små øer med luksushoteller i det indre delta. Men da det viser sig, at ture hertil koster fra omkring 3.000 kr. pr. person pr. dag, kommer vi igen hurtigt på andre tanker.

Sidste mulighed er at tage på en mere traditionel bil-safari i Moremi Wildife Reserve. Moremi er den landfaste dyrepark, som den østlige del af deltaet grænser op til. Det ender med at vi beslutter os for tre dage med firhjulstrækker i Moremi og en dag med Mokoro ind i deltaet. Mokoro-turen viser sig ganske rigtigt at byde på lige så få dyr som der er gifler i et for længst nedlagt bageri, men det er en helt anden historie.

Moremi er en af verdens sidste dyreparker, hvor det fortsat er tilladt at campere på egen hånd, og hvor der ikke er hegn om campingpladserne for at holde dyrene ude. Der er få veje i Moremi, og de består primært af sand, så adgang til dyreparken forudsætter en firhjulstrækker. Vi vil egentlig helst leje vores egen firhjulstrækker og køre ind i parken på egen hånd, men da det er dyrere at leje en firhjulstrækker end at tage på campingsafari med en turoperator, dropper vi også den idé.

Dét skal - trods diverse opstartsproblemer - vise sig at blive en god beslutning.

Den sydafrikansk ejede camp vi bor i arrangerer ligesom de andre hoteller i området hundredyre campingsafarier. Måske er de høje priser et forsøg på et regulere antallet af turister og beskytte deltaet fra at blive udpint. Ellers forstår vi dem ikke. Selve adgangen til parken er overraskende billig, lokal arbejdskraft kan i Botswana hyres for et par dollars om dagen, og udgifterne ved at køre rundt i en ældre bil, sove i telt og lave mad over bålet synes beskedne. Ture for op til otte personer der koster 1.500 kr. pr. person pr. dag købt lokalt i den tredje verden skulle man tro ville byde på vild luksus, men sådan er det åbenbart ikke her. Det lyder nærmere som skrabede netto-ture til ublu priser.

Overskuddet synes at forsvinde ud af landet til primært sydafrikanske forretningsmænd.

Black market safari

Da vi hverken har ambitioner om at gøre de hvide sydafrikanere alt for rige eller os selv alt for fattige beslutter vi os i stedet for at prøve det sorte marked. Vi får oplyst navnene på to lokale, afrikanske 'black market' campingsafari operatører. Den første får vi ikke fat i. Den anden på listen hedder Kenson Kgaga. Han har et lille firma, der hedder Naga Safaris. Kontoret er et faldefærdigt skur på tolv kvadratmeter med et undseligt skilt, der er ved at falde ned, hvorpå der står at camping safari arrangeres fra dag til dag. Kenson er der ikke, men det er hans kønne og smilende datter Mavis. Mavis fortæller os, at vi for 3.000 kr. pr. person kan få en privat campingsafari i tre dage i Moremi med egen guide og kok. Prisen er altså nu nede på 1.000 kr. pr mand pr dag. Billigere bliver det ikke i Moremi. Til gengæld får vi det hele for os selv.

Da Kenson ankommer viser han os stolt sin store firhjulstrukne Toyota safari-vogn. Den ser umiddelbart fin ud. Da vi har betalt, skifter Kensons ellers gode humør pludselig til det sørgmodige. Han fortæller, at han for to dage siden har begravet sin søster og at hans penge-kasse er ved at være tom. Uha uha, det lyder lidt ildevarslende, tænker vi. I det mindste håber vi at vi ved at tage med hans 'black market' selskab, kan hjælpe hans lille firma lidt i gang igen.

Dagen efter skal vi afhentes klokken otte. Kort før klokken ti har vi ikke set skyggen af Naga Safari, som dog har ringet og sagt, at de er på vej. Velkommen til Afrika. Det viser sig, at vi skal have en tilladelse til at overnatte i parken fra et kontor i byen og da det var helligdag dagen før, har der været lang kø på kontoret i morges. Ikke den bedste start. Men vi kommer af sted.

Med på turen er Kenson, der både agerer chauffør og guide, Rose, der skal lave mad, og en ung knægt, der hedder Lennart, som vi får at vide er med for at spotte dyr. Vi kører to timer, før vi kommer ind i parken, og derefter to timer ad en vej, der består af hjulspor i højt sand, hvor vi ikke ser andre dyr end et par giraffer på lang afstand. Kenson er en fremragende chauffør,

men desværre også indehaver af en usædvanlig grim og vedvarende hoste, og vi begynder at overveje, om manden er alvorligt syg.

Ingen dyr og flade dæk

Pheew – lyden varslr ilde. Vi er punkteret. På en sandvej! Vi tjekker dækkene, og de er blanke som en tiliset finsk skovsø. Da Kenson og Lennart har fået sat reservehjulet på og begynder at pumpe det med en cykelpumpe, er vores tålmodighed ved at være brugt op. Vi er på safari i Botswana med en syg guide i en gammel spand af en bil, det er snart syv timer siden, at vi stod klar til at tage af sted, og det eneste vi har set er tre giraffer på tohundrede meters afstand. Vi spekulerer over, om vi måske alligevel ikke selv skulle have lejet vores egen firhjulstrækker.

Vi drejer fra hjulsporet i sandet, som viser sig at være en af hovedvejene i Moremi, og kører ad små stier gennem strå, krat, buske og træer. Her er grønt og frodigt på grund af de mange sump-områder. Så snart vi er drejet væk fra hovedvejen begynder dyrene at kigge frem. Der er antilopper, hjorte og sjove, eksotiske fugle alle vegne.

Vi kommer til Xakanaxa campen, der er et lille stykke land, hvor hjælpsomme flodheste har ryddet jorden for græs, og der er oprettet en bygning med bad og toilet. En elefant går rundt i lejren og ernærer sig fornøjet af bladene på træerne over teltene. Vi sætter lejren op. Der er plads til fem lejre i alt på pladsen. Vi møder et par østrigere, og et par fra Sydafrika/Botswana, Ewert og Antonnette. Begge par er kørt ind i parken på egen hånd, og ingen af dem har set rovdyr. Det fatter vi ikke. Moremi har en af verdens højeste koncentrationer af løver. Men åbenbart er de ikke sådan lige til at finde hvis man selv sidder bag rattet.

Senere finder vi ud af at bare det at finde vej i parken er lidt af en præstation. Der findes ingen ordentlige kort over området. Der er ingen veje, kun hjulspor på kryds og tværs over savannen. Og hjulsporene ender undertiden i store dybe sumpe som er umulige at forcere.

Om eftermiddagen tager Kenson os på et 'afternoon drive'. Rose og Lennart bliver hjemme i lejren. Det viser sig, at Lennart i virkeligheden ikke kun er med

for at spotte dyr, men også for at passe på Rose, der ikke tør være alene i lejren omgivet af de vilde dyr. Skydevåben er bandlyst i Moremi – det er dyrenes hjem, og vi er blot deres gæster, får vi at vide. Hvordan Lennart så skal passe på Rose melder historien ikke noget om.

På vores 'game drive' ser vi et bredt udsnit af det varierede dyreliv, der lever her: Kudu, zebraer, giraffer, næsehorns-fugle, elefanter, krokodiller, flodheste og en tsessebe, som er en af de sjældnere antiloper og efter geparden det næsthurtigste dyr i Afrika. Et par gange fører Kensons udflugter os til blindgyder, hvor hjulsporene ender i dybt vand, så vi må vende om.

Vi finder først nu ud af, at vores bil - i modsætning til stort set alle andre safarivogne - ikke har en indbygget safarisnorkel, der sikrer luftindtag til motoren ved kørsel i dybt vand. Fandens. Vi har heller ingen radio, så Kenson må selv finde dyrene. En fin uniform som de andre chauffører har, er der heller ikke blevet plads til i Naga safaris beskedne budget, så Kenson må klare sig med en hullet t-shirt og sit gode humør. På det sorte marked kan man ikke få det hele.

Jagten på en leopard

Da det afrikanske nattemørke med sædvanlig hast begynder at sætte ind kører Kenson hurtigt hjem mod lejren. På et tidspunkt stopper han op, lytter, og kører derefter med afsindig fart over den knoldede vej og ind i et buskads mellem nogle træer. Vi tumler rundt i vores udsatte position på bænken på det åbne lad og spekulerer på, om vi risikerer at flyve helt ud af vognen.

Da han standser, hvisker han: 'Kig til venstre, der er en leopard eller en løve her et sted'. Vi kører lidt dybere ind i bevoksningen og ganske rigtigt lunter en slank, adræt udseende leopard af sted ti meter foran os. Den har set os og løber langsomt væk, uden at virke som om den føler sig truet. I små ti minutter

Billede 1: En velvoksen krokodille tager sig en slapper i den sø de lokale kalder for "crocodile pool"

Billede 2: Tre ud af seks efterladte løveunger kigger nervøst frem bag et termitbo, og spejder efter deres mødre, som vi lige har set jage en antilope ikke langt herfra.

Billede 3: Jeg ved ikke om der findes et dansk navn for denne specielle fugl. Men på engelsk hedder den en "lilac breasted roller". Mange opfatter den som Botswanas nationalfugl.

Billede 4: En tsessebe - Afrikas næsthurtigste dyr efter geparden - skuer ud over savannen i aftenslumringen.

Billede 5: Da Moremi Wildlife Reserve er en del af Okavango deltaet er der ikke overraskende mange vandhuller, søer og sumpområder som dyrene fornøjede trasker igennem.

Billede 6: To unge løver slapper af midt på dagen, og den ene øver sig i at se utrolig farlig ud.

forfølger vi den, mens vi beundrer, hvordan Kenson kan manøvrere en stor og klodset vogn gennem et uvejsomt og tilvokset terræn samtidig med, at han har styr på, hvor leoparden befinder sig selv om mørket efterhånden er faldet på. Opstemte efter vores møde med leoparden funderer vi over om en chauffører med en fin ny uniform mon også ville være kørt herind.

Om aftenen sidder vi ved bålet og hører lydene af den afrikanske nat. Flodhestene pruster i sumpen bag sivene, men vi kan ikke se dem. Vi bliver vartet fyrsteligt op. Vores safaritelt er enormt - sammenlignet med det lille kuppeltelt vi ellers bor i på turen - og stort nok til at rumme to feltsenge. På lejrlpladsen er der opstillet stole og bord med dug og servietter. Over bålet har Rose på magisk vis tryllet en herlig toretters menu frem til os – hovedretten er en gedigen kyllingegryde med sovs, grøntsager, kartofler og salat. Efter middagen tager Rose med de bare hænder fat om den glohede kedel, der har stået 20 minutter inde i flammerne på bålet og skænker os en kop kaffe.

Vi snakker lidt med Kenson. Vi spørger, hvordan han fandt leoparden. 'Jeg hørte en antilope udstøde et lille skrig, og så vidste jeg, at der var et rovdyr i området', siger han. Han hoster stadig grimt, og vi spørger til hans helbred. 'Jeg skulle have været til lægen i dag, men så kom I', fortæller han uden at uddybe. Vi spørger til hans søster. 'Først fik hun ondt i den ene arm, og så i benet, og så gik det ned ad bakke', siger han. Han virker på en gang sørgmodig og underligt distanceret. I et land, hvor den store sygdom med det lille navn æder befolkningen op indefra, spekulerer vi lidt over om det mon er den, der spiller ind. Meget nærmere kommer vi det ikke. I forruden på hans bil sidder et stort klistermærke med påskriften ABC. Budskabet mod spredningen af HIV. Abstain, Be faithful og Condomize.

I telt blandt vilde dyr

Før vi går i seng starter Lennart og Kenson bilen og gasser op og kører langsomt frem mod en lidt galsindet elefant, der bliver ved med at forville sig ind i lejren. Heldigvis lykkes det dem at skræmme den væk. De hænger også lys rundt om vores telt og parkerer bilen, så den bedst beskytter lejren.

Vores naboer på campen fortæller, at de har fundet løvespor i lejren natten før. Kenson siger, at hvis vi skal på toilettet om natten, skal vi bare lyse ud af teltet

”Før vi går i seng starter Lennart og Kenson bilen og gasser op og kører langsomt frem mod en lidt galsindet elefant, der bliver ved med at forville sig ind i lejren.”

med vores lygte. Hvis lyset reflekteres i nogle store øjne, skal vi kalde på ham siger han. Idéen er at han så vil lyse for os med en projektor tilkoblet bilbatteriet og skræmme dyrene væk. Således opmuntrede ligger vi os at sove i håbet om naturen ikke vil kalde på os i løbet af natten. Toilettet altså. Resten af naturen må kalde ligeså tosset den vil.

Næste dag kører vi tidligt om morgenen ud for at se dyr. Det er bidende koldt den første time, indtil solen kommer op, og det bliver ikke mindre koldt af at sidde på ladet af en åben safari-vogn. Igen ender vi et sted, hvor grusvejen bliver til mose. Kenson smøger bukserne op og trasker ud i vandet for at bestemme dybden. Det går ham til lidt under livet, før han stopper. 'Det går nok' siger han. Vi er lidt nervøse for, om motoren kan få luft uden snorkel, men

vi kommer igennem på trods af vandet og det mudrede underlag. 'Hvis vi sidder fast, finder jeg bare noget træ at lægge under hjulene nede under vandet', siger Kenson og tilføjer, 'Det har jeg gjort så tit'.

Kort efter møder vi en anden safari-vogn, der fortæller, at de har set en flok løver fem hundrede meter væk. Sådan. Vi finder løverne bag nogle buske, hvor de ligger og soler sig. Det er en flok på otte. En kæmpe han, tre hunner og fire unge løver, som kun er halvt udvoksede.

Vi stopper et par meter fra dem og har dem helt for os selv. Det er vores første løver, og vi er overvældede. Hvem er det lige, der har fundet ud af, at man kan køre helt hen til en flok løver i en åben vogn uden at blive spist, tænker vi. Efter at have betragtet os nysgerigt i et par minutter, lægger løverne sig ligeglade tilbage i græsset. I lysebrune klumper ligger de dovent i det høje gullige græs. Fra hundrede meters afstand havde vi sikkert aldrig opdaget dem hvis vi ikke havde fået at vide hvor de var. Til sidst rejser de sig. Den store han gaber et kæmpe gab, og sammen lunter flokken væk over savannen.

Vi er i den syvende himmel. Vi har været i parken under et døgn og har allerede set både løver og en leopard. Fra at være helt i kulkælder den dag før, glæder vi os over, at vi valgte at tage en

lokal guide med på turen, og at vi har Roses kødgryder og vores safari-luksus telt at vende hjem til.

Løvernes konge

Vi holder siesta midt på dagen, hvor dyrene ifølge Kenson ikke er aktive. At dyrene skulle være sværere at se midt på dagen er vist lidt af en skrøne, så det handler nok mere om at den hårdtarbejdende og hostende Kenson har brug for en velfortjent middagslur. Om aftenen lykkes det på utrolig vis for Rose ved hjælp af et par gryder over bålet at bixse en fremragende lasagne sammen. Hjemmelavet lasagne på bål midt på savannen i Afrika - en beundringsværdig bedrift.

Charlotte spørger Kenson, om der er sket ulykker herude som følge af at lejrene ikke er indhegnede. Han fortæller, at for et år siden var der en ti-årig dreng på en privat safari, som fik lov til at være alene i familiens lejr om aftenen. Han lå i sit telt med en lommelygte for at spotte dyr i mørket. Drengen faldt i søvn med teltdøren åben og blev dræbt af en sulten hyæneflokk, som gik til angreb på ham. Vi lyner omhyggeligt teltet op, da vi går i seng, og afholder os endnu en nat fra at gå på toilettet.

Den tredje og sidste dag pakker vi lejren sammen, Kenson og Lennart lapper og pumper dækket på vores reservehjul. Vores venner fra lejren Ewert og Antonnette, har stadig ikke set løver, og Kenson giver dem lov til at køre efter os. Vi kører til området omkring Khwai River ad en smuk rute, hvor vi ser flere elefanter, antilopper, flodheste, vortsvin, storke, ørne, aber og antiloper. Men ingen løver.

Midt på dagen giver vores venner op og kører hjem til deres lejr. Blot en halv time senere kalder vores unge dyrespotter Lennart: 'Lion!'. Bag et træ står en stor hunløve og holder øje med en antilope, der står tre hundrede meter væk på den åbne savanne. Vi kører tættere på og ser, at der er tre hunløver, som kredser om antilopen. Antilopen betragter vores bil og løverne. Hvorfor den ikke tager benene på nakken er ikke til at forstå. 'Den har ikke travlt. Den ved hvor den har dem og den ved at den er hurtigere end dem', siger Kenson, som havde han læst vores tanker. Lidt længere fremme kigger seks små løvehoveder op bag et termittbo. Hovederne viser sig at tilhøre seks efterladte løveunger, der ikke helt har forstået at de skal holde sig skjult indtil deres mødre er færdige med at jage.

'Jeg er kongen af Moremi' siger Kenson ikke uden stolthed over, hvor mange dyr han har fundet til os. Han tøver lidt og tilføjer: 'Jeres venner må være verdens mest uheldige på safari'. Vi kan kun give ham ret.

Røverhistorier og luksus

Smilende, hostende Kenson sætter os af for sidste gang ved vores camp i Maun. Vi tager afsked med vores lille afrikanske entreprenør og ønsker ham og hans familie det bedste helbred og en blomstrende forretning. Safarien har på en gang budt på frustrationer, fantastiske oplevelser og uforudsete eventyr, der ikke kan købes for penge. Men frem for alt har han givet os hvad vi kom efter: Et privat møde med savannens vilde dyr.

Efter safarien er en aften på vores camp i Maun det rene paradys. Vi møder flere af vores bekendtskaber fra safarien, fortæller røverhistorier og spiser et overdådigt måltid i den lækre, store restaurant, der er bygget i afrikansk safari-stil med træ og stråtag. Alle tænkelige, spiselige vilde dyr synes selvfølgelig repræsenteret på buffeten

Selv om vi skal sove endnu en iskold nat i vores eget lille to-mands telt, der er halvt fyldt med sand og ikke halvt så luksuriøst, som det vi sov i på safarien, er det rart at være tilbage i civilisationen. Følelsen af at skulle være på vagt for løver og flodheste, når vi går op til bygningen med bad og toiletter sidder dog stadig i baghovedet det første stykke tid.

Hun-kuduer spidser ører. Havde mennesket arvet kuduernes høreegenskaber ville opfindelsen af høreapparatet sikkert have været af mindre betydning.

Praktiske oplysninger

Fly:

Der er rutefly til Gabarone og Maun. Langt de fleste der flyver ind er på organiseret gruppetur.

Billeje:

Botswana er et dyrt land at leje bil. Priserne er mere end dobbelt så dyre som i Sydafrika. Omkring 800 kr. pr døgn for 2WD og fra omkring 1500 kr. pr. døgn for 4WD. Vi betalte 200 kr pr. døgn for en lille Fiat i Cape Town, men denne pris var ved 21 dages leje.

Safari:

De fleste arrangerer safari hjemmefra eller fra Sydafrika. De samme ture kan arrangeres lokalt i Maun gennem

sydafrikanske operatører. Forskellige operatører tilbyder hhv. Mokoro-ture, rundflyvninger over deltaet, fly&drive eller fly&mokoro safarier til det indre delta. Samt luksus- eller camping-safarier til Moremi Wildlife Reserve. I Maun kan der arrangeres ture med lokale sorte tur-operatører til Moremi som vi gjorde. På de billigste safarier skal man være indstillet på muligheden for nedbrud pga. dårligt materiale, dårlig organisation, kulturelle forskelle, og en god portion eventyr. De billigste camping-safarier kan arrangeres med eller uden forplejning.

På mokoro-tur ind i Okavango deltaet. På mokoro-turen så vi lige så mange vilde dyr som man gør en lørdag eftermiddag på Nørrebrogade.

Lejrene er ikke indhegnede, og Okavango er en af de få parker i Afrika, hvor man må campere uden at have en guide med. Her er jumbo på uventet besøg.